

VALGFORUM
Postboks 1809 Vika
0123 Oslo

Dato: 17.8.2010

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 10/1002-9 MAR

**EVALUERING AV VALGET I 2009. FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN –
HØRINGSUTTALELSE FRA VALGFORUM**

Valgforum viser til høringsbrev datert 31.5.2010 publisert på KRDs nettsider. Vår uttalelse er rettet mot enkelte av de mer teknisk-administrative sidene ved valget, konkret dreier det seg om følgende temaer:

1. Tidspunkt for innlevering av listeforslag – endring av lov
2. Folkeregistermyndighetens ansvar for manntall – endring av lov
3. Krav om forsegling av urner – endring av lov
4. Utbytting av sedler før skanning – presisering av lovforståelse
5. Utforming av stemmesedler, tømming av urner, oppbevaring av sedler – forslag om arbeidsgruppe

Fritak fra å stå på valgliste, samt valgbarhet til stemmestyrer for listekandidater, anser vi i hovedsak som politiske spørsmål, som vi overlater til andre å kommentere. Det betyr ikke at vi anser temaene som uvesentlige.

Først vil vi imidlertid gi honnør for at departementet har spandert tid og plass på en grundig evaluering av valget i 2009. Videre er det gledelig at det er lagt stor vekt på tilbakemeldinger fra kommuner og fylkeskommuner. Valgforum kan dermed uten problem slutte seg til hovedtrekkene i evalueringen. Vi er også enige i at det ikke bør innføres system- og regelendringer uten at det er klare behov og gode grunner til dette. I de fleste tilfellene vil svakheter ved valgavviklingen kunne forbedres ved klargjøring av rutiner innenfor gjeldende regelverk. Eksempler på dette er praktisering av legitimasjonsplikt, assistanse til velgerne ved stemmegivning og kryssing i manntall.

Valgforum	Besøksadresse:	Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse:	Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon:	915 42 357	Bankgirokonto:	6005.05.59850
	Organisasjonsnummer:	993 029 769	E-post:	post@valgforum.no

Tilsvarende resonnement taler for at vi bør la ordningen med tidligstemmegivning få enda et valg eller to på seg før endringer foretas.

Valgforum vil bidra til å videreutvikle valgopplæringen i samarbeid med departement, fylkesmenn og de enkelte kommuner og fylkeskommuner. Vi merker oss at departementet ønsker å legge mer vekt på blant annet risikovurderinger og bruk av ulike informasjonskanaler.

Selv om vi også kan slutte oss til evalueringen av kirkevalget sett fra vår felles synsvinkel, imøteser vi med stor interesse kirkens egen evaluering. De to valgene vil, gjennom den vedtatte samlokaliseringen, ha en så stor grad av fellesskap at en koordinering av rutiner vil være nødvendig. Dette må også på en eller annen måte inngå i valgopplæringen foran kommende valg.

Våre kommentarer til de enkelte forslag:

1. Forslag om at tidspunktet for innlevering av listeforslag settes til kl. 12 den 31. mars og tidspunkt for tilbakekalling av listeforslag settes til kl. 12 den 20. april.

Å ta inn et klokkeslett i bestemmelsen er en helt grei presisering, som eliminerer mulige problemer uten å skape nye.

2. Forslag om at Folkeregistermyndigheten pålegges å lage et "foreløpig manntall" pr. 1. april i valgåret.

Høringsnotatets kapittel 4 representerer et langt skritt i riktig retning. Forslaget støttes fullt ut som den midlertidige løsning det presenteres som. Man vil da som valgmyndighet kunne gjennomføre nødvendig kontroll med innleverte listeforslag. Den langsiktige løsning er et permanent manntall i statlig regi.

3. Forslag om krav til forsegling av urner på valgdagen. Dagens krav i valgforskriften til forsegling av valgurner ved forhåndsstemmegivningen foreslås fastsatt i lov.

Dette har vært praktisert ulikt i kommunene. I mange tilfeller kan ulikhet godtas, men på dette punktet ser vi at en lik praksis er å foretrekke. Begrunnelsen er velgernes tillit til valgavviklingen, noe som er helt fundamentalt i et demokrati. Gode rutiner for tømning av urner og oppbevaring av avgitte stemmer er helt avgjørende. Vi støtter derfor forslaget om en arbeidsgruppe til å se på blant annet dette, se nedenfor i pkt 5.

4. Det presiseres at utbytting av sedler (før maskinell telling) ikke er lov. Sedler som skannerne ikke greier å tolke, må telles manuelt.

Ut fra en prinsipiell tilnærming er departementets vurderinger forståelige. Valgforum er enig i at vi bør unngå prosedyrer som kan tenkes å svekke tilliten til valggjennomføringen.

På den annen side frykter vi at en rutine som medfører manuell telling, og ikke minst manuell innlegging av telleresultater i systemet, representerer en større fare for feil enn utbytting av sedler. Sistnevnte foregår i dag etter innarbeidede rutiner, der man har ulike metoder for

Valgforum	Besøksadresse:	Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse:	Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon:	915 42 357	Bankgirokonto:	6005.05.59850
	Organisasjonsnummer:	993 029 769	E-post:	post@valgforum.no

kontroll, bokføring og arkivering. Dermed vil man i ettertid kunne kontrollere at byttingen har foregått riktig, samt at man ser årsaken til at seddelen ble byttet ut. Risikoen for feil her er etter vår mening forholdsvis liten sammenliknet med manuell telling og tasting.

Vi vil videre understreke at også ved en bytterutine blir de avgitte sedlene telt slik loven krever. Alle utbyttede sedler telles, og et tilsvarende antall for hver liste blir skannet og registrert i datasystemet. Om det telles og skannes, eller telles og tastes, vi mener for så vidt at loven er fulgt i begge tilfellene.

Rutinen med utbytting av sedler har oppstått som en praktisk løsning på et problem som har oppstått under utvikling av nye teknologiske løsninger i valgarbeidet. Med et sterkere statlig grep rundt dette antar vi at slike løsninger lettere vil kunne unngås. Vi vil derfor anbefale at en endring av denne rutinen innføres samtidig med at man tar i bruk nasjonalt valgdatasystem.

5. Forslag om å nedsette en arbeidsgruppe for å utforme regler i forskriften om utforming av stemmesedler, samt hvordan en kan gjøre det enklere for velgerne å forstå hvordan de kan gjøre endringer på stemmesedlene. De skal også se på problemstillinger rundt tømning av urner og oppbevaring av sedler.

Vi er enige i at en arbeidsgruppe kan være en hensiktsmessig oppfølging av dette. Likevel vil vi understreke at de høyst ulike reglene for endringer ved de enkelte valg gjør det umulig å få til en enhetlig utforming av sedlene. Til tross for det bør man selvsagt gjøre sitt ytterste for at sedlene skal være så lette som mulig å forstå.

Rutiner for tømning av urner og oppbevaring av sedler har alltid vært viktige, og blir ikke mindre viktig i og med forslaget i pkt 3 ovenfor.

Konklusjon

Valgforum ser positivt på de synspunkter og forslag som framkommer i høringsnotatet, og vi vil bidra konstruktivt til å iverksette disse.

Med vennlig hilsen

Øyvind Øyen
Styreleder Valgforum

Valgforum	Besøksadresse:	Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse:	Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon:	915 42 357	Bankgirokonto:	6005.05.59850
	Organisasjonsnummer:	993 029 769	E-post:	post@valgforum.no